

лам, які будуть здійснювати заходи безпеки і контролю за певними особами, звільненими із місць позбавлення волі.

Одним з головних напрямків реформування української пенітенціарної системи має бути реформування, певною мірою, застарілої системи установ виконання покарань з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду. Однак застосовувати його необхідно з урахуванням економічних, політичних, культурних та інших особливостей держав, традицій і менталітету громадян. І все ж критичне осмислення і використання передового пенітенціарного європейського досвіду безсумнівно, прискорить процес реформування кримінально-виконавчої системи України і сприятиме її наближенню до міжнародних стандартів.

Список використаної літератури:

1. Prison walkthrough – Questions». Understanding your sentence. Criminal Justice System. – 13 September. – 2017. – 213 с.
2. Закордонні в'язниці: особливості архітектури, будівництва та обладнання // Аналітичний огляд з пропозиціями. – М., 2018. – С. 61-62.
3. Community Corrections. Electronic Supervision Program [Електронний ресурс]. Джерело доступу – www.mcscs.jus.gov.on.ca/english/corr_serv/comm_corr/elect_mon/elect_mon.html

Ключові слова: покарання, виправлення, засуджені.

Ключевые слова: наказание, исправление, осужденные.

Key words: punishment, correction, convicted.

ФЕДЧУН НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук*

ЧЕРКАСОВ СВЯТОСЛАВ В'ЯЧЕСЛАВОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук*

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИЙ НЕОБЕРЕЖНОСТІ ПРИ ПОРУШЕННІ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ

Вивченням проблем ефективності, стосовно будь-якої сфери соціальної активності, займаються багато наук: право, філософія, соціологія, математика та ін. Термін «ефективний» в українській мові означає «дієвий», тобто такий, що дає результат, що призводить до необхідних наслідків. Окрім цього, термін «дієвий» має на увазі не будь-який

результат та не будь-яка досягнута ціль, а тільки такий результат, що є найкращим в даних умовах, тобто найбільш оптимальний [1].

З точки зору процесу управління безпекою, під ефективністю правових засобів розуміють сукупність всіх реальних змін, наслідків, що виникають в об'єктивній дійсності в результаті дії приписів, норм та правил безпеки. В даному випадку поняття ефективності правових засобів вірно пов'язується з настанням будь-яких варіантів наслідків його дії.

Тим не менш, ефективність правових засобів не тотожна самим цим наслідкам. В питаннях забезпечення безпеки, зокрема при поводженні з джерелами підвищеної небезпеки, діє положення про те, що правові засоби видаються ефективними, саме тоді, коли вони (засоби) не породили ніяких соціальних змін. Так, при управлінні безпекою правовий засіб (закон, припис, норма, правило і т.п.) є ефективним хоча б тому, що він розрахований на запобігання певним явищам, зокрема злочинам.

Отже, якщо розглядати ефективність правових засобів в якості явища, пов'язаного з процесами управління безпекою, то термін, що його визначає має абсолютно визначене значення. Ефективність виражає співвідношення між фактично досягнутим, дійсним результатом та тією ціллю, для досягнення якої були прийняті відповідні правові норми.

Основним еталоном оцінки ефективності правових засобів/норм є та ціль, заради досягнення якої ця норма/засіб створювалась. В юридичній літературі неодноразово відмічалось, що не існує безцільних правових приписів, що цілі правових норм/засобів не вигадуються довільно, а є продуктом свідомої діяльності людей. Більше того саме безпекові приписи та їх цілі засновані на соціальному досвіді, обумовленому об'єктивно, що ефективність правової норми/засобу тим вища, чим точніше обрані цілі відповідають об'єктивним закономірностям та чим адекватніші ціляма правові засоби/норми задля їх досягнення.

Безсумнівно, що наявність найточніших уявлень про цілі правового припису ще не дає можливість судити про його ефективність допоки не буде з'ясовано чи була і в якій мірі досягнута запланована ціль.

Зазначені положення щодо ефективності правових засобів забезпечення безпеки цілком і повністю можуть бути застосовані на сферу дії кримінально-правових засобів в контексті протидії злочинній небезпеці при порушенні правил безпеки.

По суті ефективність кримінально-правових засобів визначається через досягнення загально превентивної та спеціально превентивної цілей. Загально превентивна мета – це утримання осіб від злочинних посягань на цінності, що охороняються кримінальним законом. Спеціально превентивна мета, в свою чергу, – реалізація загрози покарання за вже скоєні злочини.

Необхідно зауважити, що безпеку в усіх її різновидах віднесено до найважливіших фундаментальних цінностей, охорону яких гарантовано Конституцією України. Науковці розглядають безпеку так: як стан відсутності різного роду небезпек і загроз, здатних завдати не-

прийнятної шкоди (збитку) життєво важливим інтересам людини [2, с. 27]; стан захищеності від суспільної небезпеки кримінально караного діяння [3, с. 15].

Саме стан безпеки є кінцевим змістом та найвищою цінністю діяльності держави та суспільства у сфері їх протистояння злочинності. Всі інші види діяльності: профілактика, припинення, контроль тощо та цілі такої діяльності – є підпорядкованими, проміжними [4].

Так, науковцями зазначається, що безпека як основа функціонування та розвитку суспільства має два складники, які оцінюються об'єктивними і суб'єктивними критеріями безпеки [4; 5]. Об'єктивний критерій – це рівень реальної захищеності суспільства системою законодавчого регулювання, організаційними заходами, реалізацією цих заходів правоохоронними та іншими органами. Суб'єктивний критерій – частина суспільної психології: відчуття стану захищеності, громадський спокій, відчуття своєї безпеки та безпеки інших, недоторканності майна, впевненість у нормальній роботі державних і суспільних інститутів.

Традиційно об'єктом запобіжного впливу вважають суспільно-небезпечні прояви та їх детермінанти, а функціонально профілактичні заходи спрямовані на нейтралізацію криміногенної особистості або ситуації.

Кримінально-правове забезпечення безпеки в контексті протидії необережним злочинам при поводженні з джерелами підвищеної небезпеки полягає, в першу чергу, у впливі специфічними засобами на свідомість осіб з метою усунення так званих суб'єктивних факторів скоєння злочинних діянь, тобто забезпечення стану захищеності законних інтересів та прав осіб, суспільства та держави. Такі кримінально-правові засоби виконують роль стабілізатора суспільних відносин, сприяють попередженню негативних явищ, що мають місце при порушенні правил обережності у сфері використання джерел підвищеної небезпеки.

Отже, кримінально-правові засоби забезпечення безпеки при поводженні з джерелами підвищеної небезпеки сприяють обмеженню сфери кримінально-караної необережності, підвищують попереджувальний вплив кримінально-правових норм, оскільки акцентується увага учасників суспільних відносин на необхідності дотримання (під страхом кримінальної відповідальності) певних правил безпеки, у цьому випадку – при використанні джерел підвищеної небезпеки.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
2. Сапронов В. В. Безопасность жизнедеятельности : учебно-методическое пособие / В. В. Сапронов, Л. М. Власова, Е. С. Фрумкина ; [под общ. рук. Л. И. Шершнева] ; Фонд национальной и международной безопасности, Москов. гос. ун-т культуры и искусств. – М. : Изд-во «Русский журнал», 2004. – 79 с.

3. Горшенков Г. Н. Информационная преступность : криминологическая безопасность личности, угрозы и меры ее защиты / Г. Н. Горшенков, Г. Г. Горшенков, А. Г. Горшенков // Идея конституционализма в РФ и за рубежом и практика ее реализации // Вестник Нижегород. ун-та им. Н. И. Лобачевского. – Нижний Новгород : Изд-во ННГУ, 2003. – Вып. 1. – С. 13-16.
4. Шеломенцев В. П. Безпека людини, суспільства і держави в Україні: кримінологічний аспект / В. П. Шеломенцев // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : наук.-практ. журнал ; Міжвід. наук.- досл. центр з проблем боротьби з орг. злоч. при РНБО України. – 2010. – № 22. – С. 215–222.
5. Плешаков В. А. Криминологическая безопасность и ее обеспечение в сфере взаимовлияния организованной преступности и преступности несовершеннолетних : дис ... доктора юрид. наук : 12.00.08 / Плешаков Владимир Алексеевич. – М., 1998. – 323 с.

Ключові слова: безпека, протидія, злочинна необережність, ефективність кримінально-правових засобів, порушення правил безпеки, джерело підвищеної небезпеки.

Ключевые слова: безопасность, противодействие, преступная неосторожность, эффективность уголовно-правовых средств, нарушения правил безопасности.

Key words: safety, prevention, criminal negligence, effectiveness of criminal law measures, violation of safety rules, high-risk source.

ЦИТЯК ВІКТОР ЯРОСЛАВОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук*

«КАДРОВІ» РЕСУРСИ (КОРУПЦІЙНА МЕРЕЖА) ЯК СКЛADOVA ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДКУПУ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Під інфраструктурою підкупу у сфері публічної службової діяльності слід розуміти сукупність «кадрових», матеріальних і нематеріальних ресурсів, організаційних форм та засобів, які обслуговують незаконну купівлю/продаж послуг службових осіб публічної сфери, забезпечують функціональність та сприяють інституціалізації підкупу.

Таке розуміння поняття інфраструктури підкупу у сфері публічної службової діяльності, як складової змісту відповідних соціальних відносин, а також аналіз кримінальних проваджень (справ), анкетного опитування та контент-аналіз офіційних повідомлень у ЗМІ про факти підкупу, дозволяє виділити та систематизувати такі його специфічні інфраструктурні складові – «кадрові» ресурси (корупційна мережа), організаційно-допоміжні ресурси та ідеологічні ресурси [1, с. 193-195].

«Кадрові» ресурси (корупційна мережа) – децентралізована та часто неформалізована, але консолідована спільнота учасників підкупу,